

ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Буняк Надія, СНУ імені Лесі Українки, м. Луцьк

Основним завданням сучасного етапу розвитку України, який характеризується зростанням внутрішніх та зовнішніх загроз національній безпеці, є докорінна зміна існуючої економічної системи. Вітчизняна економіка наразі демонструє посилення структурних диспропорцій, погіршення інвестиційного клімату, сповільнення інноваційної активності підприємств, що негативно впливає не тільки на темпи економічного розвитку, але й призводить до посилення загроз економічній безпеці країни.

Досвід розвинутих країн світу переконливо свідчить що, визначальною передумовою усунення та нейтралізації дестабілізуючих факторів в умовах глобалізації є активізація інноваційної діяльності. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває проблема забезпечення економічної безпеки країни на основі інноваційних перетворень.

В умовах вичерпання факторів екстенсивного економічного розвитку основним джерелом забезпечення економічного зростання є НТП, на його частку в розвинутих країнах світу припадає до 90% приросту ВВП.

Незважаючи на це, слід констатувати, що сьогодні для України характерним є значне технологічне відставання від світових лідерів. І попри всі декларовані державою заходи щодо створення сприятливого інституційного середовища, наявність значних науково-технологічних можливостей та потужного інтелектуального капіталу інновації не стали визначальним фактором її економічного розвитку.

Трансформаційні процеси, що відбуваються сьогодні в Україні, несуть в собі потенційну загрозу для її економічної безпеки. У вартісній структурі виробництва переважають матеріало- та енергомісткі галузі. Постійно скорочується питома вага підприємств, які відносяться до 4-го та 5-го технологічних укладів. Усе це призводить до домінування виробництв з низькою часткою доданої вартості, а відтак негативно впливає на економічну безпеку країни.

Однією з причин такого стану є постійне скорочення загального обсягу та частки витрат на наукову та науково-технічну діяльність у структурі ВВП. Так, цей показник у 2015 р. був найнижчим за всі роки незалежності України і становив лише 0,62% ВВП [2, с.16]. І це при тому, що для забезпечення економічної безпеки країни значення

показника витрат на науково-технічну діяльність має бути не менш ніж 2% від ВВП [1, с.60].

Про низький рівень інноваційного розвитку України свідчить також незначна кількість інноваційно-активних підприємств, зростання частки імпорту наукомісткої продукції.

Основними факторами, які сьогодні перешкоджають перетворенню інновацій на важливе джерело забезпечення економічної безпеки на макrorівні, є: недостатній рівень фінансування науково-технічної сфери; зношеність основних виробничих фондів більшості вітчизняних підприємств; відсутність ефективної взаємодії у системі «наука-державо-бізнес»; низький попит бізнесу на наукові розробки; застарілість матеріально-технологічної бази науково-дослідних установ; відсутність розвиненої інноваційної інфраструктури, яка б забезпечувала ефективне використання наявного науково-технічного потенціалу.

На нашу думку, основними напрями посилення інноваційної складової економічної безпеки України є: формування сприятливого інституційного середовища, розвиток державно-приватного партнерства в інноваційній сфері, формування регіональних інноваційних кластерів на основі потужних навчальних закладів.

Отже, важливою складовою реформування національної економічної системи в контексті зміцнення економічної безпеки країни має бути активізація інноваційних процесів.

Для України наразі важливо реалізувати свій наявний інноваційний потенціал, долаючи проблеми, пов'язані з браком фінансування з боку держави, низьким попитом бізнес-структур на інновації, фрагментарним характером побудови національної інноваційної системи.

1. Савчено В. Ф. Дослідження окремих складових національної та економічної безпеки в Україні / В. Ф. Савченко // Теоретичні і практичні питання соціально-економічного розвитку України: макрота регіональний рівні : монографія. - Чернігів : Десна Поліграф, 2015. - С.51-71.

2. Стан розвитку науки і техніки, результати наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності, трансферу технологій за 2015 рік : аналітична довідка. – К. Український інститут науково-технічної і економічної інформації, 2016. - 199с.